energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	03.11.2020
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	03.11.2020
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	03.11.2020

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Kari Lavaste
Pvm / Datum / Date:	03.11.2020

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date:	03.11.2020

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

Dnro 1955/010/2020

Eduskunta
Työ- ja elinkeinojaosto

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaoston lausuntopyyntö 21.10.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 (HE 146/2020 vp)

Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala. Teema: Suomen haasteet ja vuoden 2021 valtion talousarvioehdotuksen toimenpiteet hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden edistämiseksi erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt 21.10.2020 sähköpostilla Energiavirastolta lausuntoa ja asiantuntijaa kuultavaksi kokoukseensa 4.11.2020. Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää seuraavaa:

Talousarvioesityksen selvitysosan mukaan siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa vauhditetaan investoimalla uusiutuviin energialähteisiin, edistämällä resurssitehokkuutta (energia- ja resurssitehokkuus) sekä lisäämällä uusiutuvan energian osuutta energian käytössä. Vähähiilisyyttä ja päästöttömän energiajärjestelmän luomista tukevat politiikkatoimet mahdollistavat talouden kestävän kehityksen.

Energiavirasto lausuu pääluokan 32 momenttien määrärahoista ainoastaan niiltä osin, mihin sen toimivalta ulottuu.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen, mom. 32.20.20 (siirtomääräraha 3 v) 3 420 000 euroa. Momentilta rahoitettavia toimenpidekokonaisuuksia ovat energiatehokkuusdirektiivin ja -sopimusten sekä energiakatselmusjärjestelmän toimeenpano, EU-laajuisten tuotteiden energiatehokkuusvaatimuksien aikaansaaminen, kuluttajien energiataloudelliseen käyttäytymiseen vaikuttaminen ja uusiutuvan energian käytön edistäminen sekä vaikutusten arviointi ja kansainväliset raportointivelvoitteet.

Energiavirasto toteaa, että määräraha on siirtomäärärahana joustava, mutta Suomen ja ilmastotavoitteiden edistämisen haasteisiin nähden määrällisesti vain välttävän tasoinen. Vuoden 2021 määräraha kohdennetaan pääosin Motiva Oy:n ja maakunnallisten energianeuvojien tekemään energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistyöhön.

Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen, mom. 32.20.47 (siirtomääräraha 3 v) 8 000 000 euroa. Määrärahaa käytetään valtionavustuslain nojalla annetun sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2018—2021 annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisesti: 1) investointeihin infrastruktuuriin, joka edistää sähköisen liikenteen kehittymistä sisältäen

muun muassa julkiset pikalatausasemat ja julkisen liikenteen latausjärjestelmät 2) sähköisen liikenteen infrastruktuuriin liittyvän uuden teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin 3) kaasun siirto- ja jakeluverkkojen ulkopuolisten biokaasua tarjoavien tankkausasemien rakentamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää kansallisen biokaasuohjelman toimeenpanoon liittyviin investointi- ja selvityshankkeisiin.

Energiavirasto toimii valtionapuviranomaisena ja järjestää tukiohjelmasta tarjouskilpailun. Vuonna 2021 järjestettävä tarjouskilpailu on jatkoa vuosina 2018-20 järjestetyille tarjouskilpailuille. Vuonna 2020 kilpailtava määräraha on 8,4 miljoonaa euroa. Tuen myöntäminen tarjouskilpailun perusteella muodostaa tuen tehokkuutta puoltavan seikan. Suljetussa ja onnistuneessa tarjouskilpailussa yritykset arvioivat juuri sen tukitason, jolla ne ovat valmiita tekemään infrastruktuuri-investoinnit. Tarjouskilpailu kohdentaa määrärahan pienimpien tarjousten antaneille tuen hakijoille. Tämä edesauttaa tuen kohdentumista oikeisiin hankkeisiin.

Energiavirasto toteaa, että sillä ei ole tällä hetkellä tietoa määrärahan kohdentamisesta tarjouskilpailun sekä biokaasuohjelman toimeenpanoon liittyviin investointi- ja selvityshankkeiden kesken. Asiaan vaikuttaa keskeisesti biokaasutyöryhmän linjaukset. Energiavirasto kuitenkin katsoo, että kilpailutettava infrastruktuurimäärärahaa tulisi kasvattaa, sillä tämän vuotisessa tarjouskilpailussa jätettiin runsaasti tarjouksia (220 kappaletta).

Uusiutuvan energian tuotantotuki, mom. 32.20.48 (arviomääräraha) 282 803 000 euroa. Määrärahaa käytetään uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetussa lain mukaisesti 1) syöttötariffin (tuulivoima, biokaasu, puupolttoaineet), 2) metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotuen (tuotantotuen ja sen korotuksena maksettavan kaasutinpreemion) sekä 3) tarjouskilpailuun perustuvan preemiotuen maksamiseen.

Energiavirasto toteaa, että määrärahan suuruus on arvioitu tuotantotukijärjestelmässä olevien voimalaitosten tiedossa olevien sähkön tuotantomäärien, vuoden 2020 sähkön markkinahinnan ja päästöoikeuden hinnan markkinanäkymien perusteella riittäväksi. Edellä mainittujen tekijöiden kehityksessä v. 2021 on varsin paljon epävarmuutta, joten määrärahan tarve saattaa muuttua arvioidusta. Tukea maksetaan lähes ainoastaan syöttötariffin perusteella, koska päästöoikeuden hinnan on arvioitu olevan siinä määrin korkea, että metsähakkeelle maksetaan tukea hyvin rajoitetusti. Ensimmäiselle tarjouskilpailuun perustuvan preemiotuen voimalaitokselle maksetaan tukea vuonna 2021, määrärahan suuruus on arvioitu riittäväksi.

Päästökaupan epäsuorien vaikutusten kompensaatiotuki, mom. 32.30.46 (arviomääräraha) 121 000 000 euroa. Määrärahaa käytetään päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuesta säädetyn lain mukaisten tukien maksamiseen. Tuella kompensoidaan sähköintensiiviselle teollisuudelle päästökaupasta aiheutuvia epäsuoria kustannuksia. Tavoitteena on sähköintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukyvyn turvaaminen ja siten tuotannon säilyminen kotimaassa. Laissa määritellyt hiilivuodon riskille erityisen alttiit toimialat voivat saada tukea päästöoikeuden hinnasta johtuvan korkeamman sähkön hinnan kompensoimiseksi.

Tuki-intensiteetti on 37,5 %, joka on 50 % Euroopan komission suuntaviivojen mukaisesta sallitusta 75 prosentin enimmäismäärästä. Tuen määrä laitokselle määritetään viitejakson 2005—2011 sähkönkulutuksen tai tuotannon keskiarvon perusteella toiminnan merkittävät muutokset huomioiden.

Energiavirasto toteaa, että määrärahan suuruus on arvioitu tukeen oikeutettujen yritysten tuotannon ja sähkön kulutuksen sekä päästöoikeuden termiinihinnan perusteella riittäväksi. Energiavirasto ymmärtää tukijärjestelmän perustelut, mutta huomauttaa, että sen tehtävänä on myös EU:n päästökauppajärjestelmän toimivuuden edistäminen kansallisena päästökauppaviranomaisena. Parhaiten päästökauppajärjestelmä toimiikin silloin, kun se saa toimia aidosti markkinaehtoisena ohjauskeinona. Vientiteollisuuden kilpailukyvyn turvaaminen olisikin järjestettävä jollain muulla tavalla kuin päästökauppajärjestelmää rapauttavalla keinolla.

Energiaviraston toimintamenot, mom. 32.01.09 (siirtomääräraha 2 v) 7 758 000 euroa. Energiavirasto hoitaa energia- ja ilmastopolitiikan toimeenpanotehtäviä, joita ovat energiamarkkinoiden sekä ilmastotavoitteiden politiikkatoimien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen liittyvät virastolle lainsäädännössä asetetut tehtävät. Energiaviraston vastuulle kuuluvat energiamarkkinoiden eli sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden sekä sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta ja edistäminen. Ilmastotavoitteiden politiikkatoimien osalta viraston vastuulle kuuluvat päästökaupan, uusiutuvan energian tukijärjestelmien, biopolttoaineiden kestävyyskriteerien sekä energiatehokkuuden valvonta ja edistäminen. Energiavirasto vastaa myös päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiojärjestelmän toimeenpanosta.

Energiavirasto huomauttaa, että sen määrärahat vuodelle 2021 ovat riittämättömät. Virastolle on annettu uusia tehtäviä, ja osin myös nykyisiin tehtäviin osoitetut resurssit ovat riittämättömät. Tämä voi vaarantaa tiettyjen viraston lakisääteisten tehtävien toimeenpanoa ja toimeenpanon valmistelua. Energiavirasto esitti keväällä 2020 nyt käsittelyssä olevan talousarvioesityksen mukaiseen 7 758 000 euron määrärahaan vielä lisäyksenä 480 000 euroa 6 lisähenkilötyövuoden palkkaamiseen ja 260 000 euroa tietojärjestelmien investointikustannuksiin. Lisäksi määrärahassa eivät ole mukana tarvittavat lisäresurssit vielä käsittelyssä oleviin hallituksen esityksiin sisältyvien lisätehtävien osalta, joiden toimeenpano virastossa alkaisi jo vuonna 2021. Tällaisia tehtäviä ovat mm. lämmön alkuperätakuun rekisterinpitäjän tehtävät.